

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра документознавства та книгознавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СПЕЦДИСЦИПЛІН

другий рівень вищої освіти

галузь знань

02 Культура та мистецтво

спеціальність

029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

кваліфікація

магістр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Харків – 2016

Робоча програма «Методика викладання спецдисциплін»

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО Харківська державна академія культури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри документознавства та книгознавства

Протокол від “11” травня 2016 року № 15.

Завідувач кафедри документознавства та книгознавства

_____ (Соляник А.А.)
)

«____» серпня 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів 3	Галузь знань 02 Культура та мистецтво (шифр і назва)	Нормативна
	029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа (шифр і назва)	
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр
(назва)		2-й
Загальна кількість годин - 90		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	18 год.
		Семінарські
		8 год.
		Практичні
		Самостійна робота
		64 год.
		Індивідуальні завдання: год.
Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2,5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Методика викладання спецдисциплін» є базовою складовою частиною дисциплін нормативного блоку, її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема опанування системою знань про особливості методики викладання дисциплін документно-комунікаційного циклу.

Мета – сформувати у магістрів знання про особливості організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, специфіку методики викладання бібліотечно-інформаційних дисциплін зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Завдання:

- ◆ сформувати у магістрів знання щодо системи неперервної бібліотечно-інформаційної освіти в Україні та за кордоном;
- ◆ поглибити знання студентів щодо структури вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні;
- ◆ висвітлити основні етапи інституалізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні;
- ◆ розширити уявлення магістрів щодо специфіки організації вищої освіти в структурі вищої школи України бібліотечно-інформаційного профілю;
- ◆ розкрити специфіку ступеневої бібліотечно-інформаційної освіти;
- ◆ ознайомити студентів із загальними принципами організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України, що здійснюють підготовку фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи;
- ◆ сформувати у магістрів системне уявлення щодо змісту вищої ступеневої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні;
- ◆ розкрити методологічне значення найважливіших теоретичних положень інформології, документології, книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства та архівознавства для визначення змісту підготовки фахівців зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;
- ◆ звернути увагу на провідну роль спеціальних бібліотечно-інформаційних дисциплін у підготовці фахівців зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;
- ◆ висвітлити специфіку методики викладання спеціальних дисциплін бібліотечно-інформаційного циклу у вищих навчальних закладах України I-II та III-IV рівнів акредитації;
- ◆ ознайомити студентів з видами, формами, новими технологіями навчання у ВНЗ різних рівнів акредитації, педагогічними інноваціями;
- ◆ розкрити дидактичні засади проведення лекційних, семінарських та практичних занять зі спеціальних бібліотечно-інформаційних дисциплін;
- ◆ висвітлити специфіку організації самостійної навчальної роботи студентів зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;
- ◆ сформувати власну педагогічну позицію щодо практичного застосування методики викладання спеціальних бібліотечно-інформаційних дисциплін у майбутній професійній діяльності.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<ul style="list-style-type: none"> • володіти словесними, наочними і практичними методами викладання спеціальних дисциплін у вищій школі; • знати загальну та спеціальну методику викладання навчальної дисципліни, методику підготовки і проведення лекції, семінарського, практичного, лабораторного занять; • знати основні інноваційні методи викладання спеціальних дисциплін та принципи їх реалізації в освітньому процесі ВНЗ; • володіти методикою проведення занять в проблемно-дискусійній, ігровій, тренінговій, презентаційній стратегіях, технологією кейс-ситуацій, майстер-класів та ін. активних методів навчання 	<ul style="list-style-type: none"> • здатність до аналізу та узагальнення основних методів, прийомів та засобів викладання спецдисциплін у вищій школі України та світу; • здатність до застосування загальної та специфічних методик проведення аудиторних занять; здатність обирати, використовувати, модифікувати та адаптувати існуючі й створювати нові методики викладання спецдисциплін у вищій школі; • здатність враховувати специфіку навчального курсу, конкретної теми, виду занять при виборі найефективніших методів навчання у власній освітній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- систему ступеневої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні та за кордоном;
- структуру вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні;
- основні етапи інституалізації та специфіку організації вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні;
 - особливості підготовки фахівців зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;
 - загальні принципи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України різних рівнів акредитації;
 - методологічне значення теорії інформології, документології, книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства, архівознавства для визначення змісту вищої освіти зі спеціальності підготовки фахівців зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;
 - особливості методики викладання спеціальних дисциплін бібліотечно-інформаційного циклу у ВНЗ України різних рівнів акредитації;
 - основні види, форми, новітні технології навчання у ВНЗ різних рівнів акредитації, педагогічні інновації;
 - дидактичні засади проведення занять різних типів і видів зі спеціальних бібліотечно-інформаційних дисциплін;
 - особливості організації самостійної роботи студентів зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», методики перевірки їхніх знань.

вміти:

- вільно орієнтуватися в структурі вищої бібліотечно-інформаційної освіти України: а) освітніх рівнях — першому, другому, третьому; б) освітньо-кваліфікаційних рівнях — молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії;
- обґрунтовувати власну думку щодо перспектив підготовки фахівців різних освітніх рівнів зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;
- визначати специфіку змісту та організації освіти зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;

- обґрунтовувати базове значення спеціальних дисциплін бібліотечно-інформаційного циклу в підготовці фахівців різних рівнів;
- застосовувати набуті знання щодо специфіки викладання спеціальних бібліотечно-інформаційних дисциплін у практичній викладацькій діяльності;
- обрати тип заняття (лекція, семінарське, практичне), розробити план та методику його проведення, провести заняття та здійснити аналіз його ефективності;
- підготувати і провести лекцію, семінар, практичне заняття із застосуванням інноваційних освітніх та інформаційних технологій;
- проаналізувати та дати об'єктивну оцінку якості самостійної роботи студента;
- провести поточне та підсумкове оцінювання (опитування, тестування) результатів навчальної діяльності студентів зі спеціальних дисциплін бібліотечно-інформаційного циклу.

Мати навички:

- застосування отриманих знань у практичній діяльності з викладанням спеціальних дисциплін бібліотечно-інформаційного циклу;
- вибору типу заняття, розробки плану (структури) заняття, методики його проведення та аналізу;
- підготовки та проведення лекцій, семінарських і практичних занять із застосуванням інноваційних освітніх та інформаційних технологій;
- організації самостійної роботи студентів;
- проведення поточного і підсумкового контролю знань студентів вищих навчальних закладів України різних рівнів акредитації;
- створення програмних та навчально-методичних розробок для підготовки фахівців зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. СИСТЕМА ВИЩОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

1. Система вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні та за кордоном.
2. Рівні інформаційної освіти в Україні: зміст та структура.
3. Особливості організації ступеневої підготовки інформаційних фахівців.

Змістовий модуль 2. МЕТОДИ І ФОРМИ НАВЧАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ

4. Основні організаційні форми навчання студентів.
5. Основні методи викладу навчального матеріалу.
6. Методика проведення аудиторних занять.
7. Самостійна робота студентів.
8. Педагогічні засади та методи організації навчальної і виробничої практики.

Змістовий модуль 3. КОНТРОЛЬ ЗА НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

9. Форми контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів.

4. Структура навчальної дисципліни

№	Назва розділів, тем	Усього год.	Лекції	Практ.	Сем.	Сам. роб.	Форми контролю
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Система вищої бібліотечно-інформаційної освіти							
1.	Система вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні та за кордоном	5	1			4	Перевірка с/р
2.	Рівні інформаційної освіти в Україні: зміст та структура	16	4		4	8	Перевірка с/р

3.	Особливості організація ступеневої підготовки інформаційних фахівців	6	2			4	Тестування
	Разом за змістовим модулем 1	27	7		4	16	
Змістовий модуль 2. Методи і форми навчання бібліотечних фахівців							
4.	Основні організаційні форми навчання студентів	13	1		2	10	Перевірка с/р
5.	Основні методи викладання нового навчального матеріалу	8	2			6	Перевірка с/р
6.	Методика проведення аудиторних занять	24	4		2	18	Реферат
7.	Самостійна робота студентів	8	2			6	Перевірка с/р
8.	Педагогічні засади та методика організації навчальної роботи та виробничої практики	5	1			4	Тестування
	Разом за змістовим модулем 2	58	10		4	44	
Змістовий модуль 3. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю							
9.	Форми контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів	5	1			4	Тестування
	Разом за змістовим модулем 3	5	1			4	
	Усього годин	90	18		8	64	

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Харківська державна академія культури – фундатор вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні	2
2.	Проблеми ступеневої вищої бібліотечної освіти на сучасному етапі	2
3.	Особливості змісту та структури фахового підручника	2
4.	Ігрові технології навчання	2
	Разом	8

6. Теми практичних занять

Не передбачено

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Система вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні	4
2.	Веб-сайти вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»	8
3.	Аналіз змісту та структури підручників та навчальних посібників з дисциплін бібліотекознавчого циклу	4
4.	Створення фрагмента робочої програми зі спеціальної	10

	бібліотечної дисципліни зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»	
5.	Вибір методів навчання при викладанні спеціальних дисциплін	6
6.	Технологія та методика підготовки аудиторних занять	18
7.	Види самостійної роботи студентів	6
8.	Організація виробничої практики	4
9.	Тестовий контроль знань студентів	4
	Разом	64

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються у процесі лекційних занять:

- розкриття теми з елементами пояснення;
- тема-бесіда;
- тема-дискусія;
- ілюстрація наочних матеріалів;
- пояснення;
- складання блок-схем;
- складання порівняльних таблиць;

Методи навчання, що використовуються під час семінарських занять:

- робота з текстом підручника (конспектування, анотування, реферування, цитування тощо);
- виступи з рефератами, мультимедійними презентаціями;
- написання есе;
- самостійна робота.

11. Методи контролю

Підсумковий контроль. Для контролю засвоєння дисципліни навчальним планом передбачений залік. Проведення підсумкової атестації і отримання на ній позитивної оцінки включає: а) успішні результати поточного тестування, б) оцінка за реферат, в) оцінки за відповіді на семінарських заняттях, г) оцінку відвідуваності занять, д) оцінку виконання усіх завдань самостійної роботи.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1 (поточне тестування)			Модуль 2 (поточне тестування)					Модуль 3 (поточне тестування)		Підсумковий контроль	Сума				
Змістовий модуль 1			Тест		Змістовний модуль 2			Тест		Змістовий модуль 3		Тест		20	100
26			5		37					5		2	5		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9							
7	12	7	7	7	19	2	2	2							

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

№ з/п	Найменування методичних матеріалів	Рік видання	Наявність в бібл. примірн.	Ел. варіант	Код
1.	Методика викладання спецдисциплін : прогр. та навч.-метод. матеріали / Харків. держ. акад. культури ; уклад. : Н. М. Кушнарєнко, С. В. Сищенко. — Харків : ХДАК, 2006. — 43 с.	2006	29	+	
2.	Шейко, В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. — 7-е вид., стер. — К. : Знання, 2011. — 310 с.	2011	30		
3.	Шейко, В. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посібник / В. М. Шейко, Ю. П. Богущкий, Н. М. Кушнарєнко ; М-во освіти і науки України, Харків. держ. акад. культури, Ін-т культурології Нац. акад. мистецтв України. — Харків : ХДАК, 2016. — 329 с.	2016	32		

14. Рекомендована література

Базова

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України : історія. теорія / А. М. Алексюк. — К.: Либідь, 1998. — 258 с.
2. Ільганаєва В. О. Бібліотечна освіта : нова парадигма розвитку / В. О. Ільганаєва. — К.: НБУ ім. В. І. Вернадського, 1996. — 253 с.
3. Анисимов П. Ф. Проблемы модернизации среднего профессионального образования / П. Ф. Анисимов // Среднее профессиональное образование. — 2002. — № 7. — С. 10-15.

4. Архангельский И. С. Учебный процесс в высшей школе / И.С. Архангельский. — М.: Высш. шк., 1980. — 393 с.
5. Банина М. Современные технологии в подготовке «младшего специалиста» / Маргарита Банина // Бібл. форму України. — 2004. — № 1. — С. 43-44.
6. Баніна М. Бібліотечна освіта- вимагає вдосконалення / М. Баніна // Вісн. Кн. палати. — 2000. — № 5. — С. 39-41.
7. Баніна М. Кваліфікація фахівця бібліотечної справи / М. Баніна // Вісн. кн. палати. — 2002. — № 2. — С. 34-36.
8. Баніна М. Початкова ланка вищої бібліотечної освіти / М. Баніна // Вісн. Кн. палати. — 2002. — № 3. — С. 19-22.
9. Баніна М. Шляхи оптимізації системи бібліотечно-бібліографічної освіти // Вісн. Кн. палати. — 2001. — № 4. — С. 20-23.
10. Библиотечно-информационная деятельность. Специальность 052700: Государственный образовательный стандарт. Примерные программы, учебные планы : сб. норматив, док. и учеб.-метод. обеспечения / под общ. ред. О.П. Мезенцевой. — М.: ФАИР-ПРЕСС, 2005. — 992 с. (Спец. издат. выпуск для библиотек).
11. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти / Я.Я. Болюбаш. — К.: Компас, 1997. — 63 с.
12. Высшие библиотечные курсы: Учеб. программы / Федер. гос. Учреждение «Рос. гос. б-ка», Учеб. центр. послевуз. и доп. проф. образования. — М.: Пашков дом, 2005. — 306 с. — Содерж. 4.1. Общепроф. и спец. Дисциплины; Ч. II. Спец. дисциплины (по выбору).
13. Головка С.И. Специалист : образование, компетентность, новаторство : науч.-практ. пос. — М. : Либерей-Бибинформ, 2005. — 144 с.
14. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. — 7-те вид., стер. — К. : Знання, 2011. — 310 с.
15. Шейко В. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посібник / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький, Н. М. Кушнарєнко ; М-во освіти і науки України, Харків. держ. акад. культури, Ін-т культурології Нац. акад. мистецтв України. — Харків : ХДАК, 2016. — 329 с.
- Допоміжна**
16. Загуменна В. Концепція підготовки спеціалістів зі спеціальності 7.20102 «Бібліотекознавство і бібліографія» / В. Загуменна, М. Сенченко // Вісн. Кн. палати. — 1999. № 4. — С. 17-18.
17. Закон України «Про освіту» // Голос України. — 1996. — 25 квітня.
18. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» // Відом. Верхов. Ради України. — 2000. — № 23. — С. 403-413.
19. Закон України «Про вищу освіту» // Голос України. — 2002. — 5 березня.
20. Ильганаева В. О. Бібліотечний фактор у становленні інформаційного суспільства : підсумки та завдання бібліотечної освіти 90-х рр. XX ст. - поч. XXI ст. / В.О. Ильганаева // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. — 2004. — Вип. 14. — С. 105-116.
21. Ильганаева В.О. Системні зв'язки у вирішенні питань розвитку бібліотечної освіти / В.О. Ильганаева // Вісн. Харк. держ. акад. культури. — 2004. Вип. 12-13, — С. 142-151.
22. Качество среднего профессионального образования : проблемы и пути обеспечения : науч.-метод. сб. — М., 2003. — 196 с.
23. Книга и книжное дело в Украинской ССР : сб. док. и материалов 1941-1984. — К.: Наук. думка, 1985. — 564 с.
24. Книга и книжное дело в Украинской ССР: Сб. док. и материалов 1917-1947. — К.: Наук. думка, 1985. — 477 с.
25. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. — К.: Знання, 2005. — 486 с. — (Вища освіта XXI століття).

26. Кушнарєнко Н. Бібліотечно-інформаційна освіта: орієнтир на майбутнє / Н. Кушнарєнко, А. Соляник // Вісн. Кн. палати. — 2002. — № 5. — С. 33-34.
27. Кушнарєнко Н. Концепція підготовки менеджерів видавничої справи в Харківській державній академії культури / Н. Кушнарєнко, С. Тищенко // Вісн. Кн. палати. — 1999. — № 8. — С. 17-19.
28. Кушнарєнко Н. Нова бібліотека - нові кадри / Н. Кушнарєнко // Культура і життя. — 2004. — 31 берез. (№12). — С. 4.
29. Кушнарєнко Н. Фундатор бібліотечно-інформаційної та культурологічної освіти в Україні / Н. Кушнарєнко, М. Каністратєнко // Вісн. Кн. палати. — 2004. — № 8. — С. 57-59.
30. Кушнарєнко Н.М. Лідер вищої книгознавчої та бібліотечно-інформаційної освіти в Україні / Н.М. Кушнарєнко // Харк. держ. акад. культури. — 2004. — Вип. 14. — С. 82-96.
31. Меллинг М. Электронное обучение. Рекомендации руководителям библиотечных и информационных служб : [сб. ст.] / Под ред. Мексин Меллинг; пер. с англ. Н.А. Багровой, К.С. Корбут; науч. ред. пер. Я.Л. Шрайберг. — М., Омега-Л, 2006. — 200 с.; табл., ил.
32. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка : навч. посіб. — 3-є вид., доп. / Н.Є.Мойсеюк. — К., 2001. — 608 с.
33. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. — 2002.—23 квітня.
34. Никитина Г. Училище – ВУЗ : система преемственности / Г. Никитина // Б-ка. — 1999. — № 4. — С. 36-37.
35. Пасмор Н. П. Бібліотечно-інформаційне забезпечення самостійної робота студентів : моногр. / Н.П. Пасмор. — К.: Кондор, 2006. — 113 с.
36. Серєда Л. ГІ. На допомогу авторам навчальної літератури : навч. посіб. / Л.П. Серєда, В.С. Павленко; за ред. В.С. Павленка. — К.: Вища шк., 2001. — 79 с.: іл.
37. Сищенко С. В. Вища бібліотечно-інформаційна освіта в Україні : орієнтація на електронну бібліотеку / С.В. Сищенко // Вісн. ХДАК : зб. наук. пр. — Х., 2004. — Вип. 14. — С. 140-152.
38. Сищенко С. В. Книгознавство як професійний компонент вищої освіти / С. Сищенко // Вісн. Кн. палати. — 2000. — № 12. — С. 24-26.
39. Сищенко С. В. Книжкова комунікація як базова компонента професійної книгознавчої підготовки бібліотечних фахівців /С.В. Сищенко // Вісн. ХДАК : зб. наук. пр. — Х., 2001. — Вип. 4. — С. 25-35.
40. Скар В. К. Цікавий експеримент чи роль на все життя?...: (Контроль знань студентів бібліотечного відділення училищ культури) / В.К. Скар // Бібл. вісн. — 1994. — № 5-6. — С. 51-54.
41. Типовое положение об образовательном учреждении среднего профессионального образования (среднего специального учебного заведения) // Среднее профессиональное образование. — 2001. — №7. — С. 2-9.
42. Формирование информационной культуры личности в библиотеках и образовательных учреждениях : учеб.-метод. пос. — 2-е изд., перераб. /Н.И. Гендина, Н.И. Колкова, И.Л. Скипор, Г.А. Стародубова. — М.: Шк. б-ка, 2003. — 296 с.
43. Харківська державна академія культури: до 75-річчя з дня заснування / В.М. Шейко, М.В. Дяченко, Н.М. Кушнарєнко, М.М. Каністратєнко. — Х.: ХДАК, 2004. — 296 с.
44. Хуторской А. В. Современная дидактика : учебник для вузов / А.В. Хуторской. — СПб : Питер, 2001. — 544 с.: ил. — (Серия «Учебник нового века»)
45. Шейко В. Харківська вища школа бібліотечно-інформаційної та книгознавчої освіти в контексті історії та сьогодення / В. Шейко, Н. Кушнарєнко // Вісн. Кн. палати. — 2004. — № 7. — С. 29-33.
46. Шейко В.М. Підготовка нової генерації бібліотечних фахівців: стан та перспективи / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко // Вісн. Кн.палати. — 1999. —№4. —

15. Інформаційні ресурси

Наукова періодика України <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>

Україніка наукова <http://www.nbuv.gov.ua/node/512>

Українська бібліотечна енциклопедія <http://ube.nplu.org/>

Методичні поради бібліотечному фахівцю <http://profy.nplu.org/index.php?lng=uk>

Електронні бібліотеки України <http://library.kr.ua/libworld/elib.html>

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра документознавства та книгознавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ

другий рівень вищої освіти

галузь знань

02 Культура та мистецтво

спеціальність

029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

кваліфікація

магістр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Робоча програма «Організація та методика науково-дослідницької роботи»

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківська державна академія культури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри документознавства та книгознавства

Протокол від «11» травня 2016 року № 15.

Завідувач кафедри документознавства та книгознавства

А.А. Соляник

« » серпня 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 Культура та мистецтво (шифр і назва)	Нормативна
	Напрямок підготовки 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа (шифр і назва)	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр
(назва)		1-й
Загальна кількість годин - 90		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	20 год.
		Семінарські
		14 год.
		Практичні
		Самостійна робота
		56 год.
Індивідуальні завдання: год.		
Вид контролю: іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 1/1,5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Організація та методика науково-дослідницької роботи» є базовою складовою частиною дисциплін нормативного блоку, її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: опанування системою знань про особливості організації та методики науково-дослідної роботи.

Мета — формування у студентів-магістрів уявлення про методологічні і методичні засади науково-дослідницької діяльності та формування умінь і навичок наукового працівника, дослідника актуальних проблем інформаційної, бібліотечної та архівної сфери.

Завдання:

- проаналізувати сутність науково-дослідницької діяльності;
- розкрити зміст сучасної наукової комунікації та її компонентів;
- проаналізувати мету і завдання науково-дослідницької діяльності магістрів;
- розкрити сутність багаторівневої підготовки і атестації наукових та науково-педагогічних кадрів;
- проаналізувати психологічні та технологічні засади наукової творчості;
- розкрити зміст понять «методологія дослідження» та надати характеристику її типології;
- проаналізувати сутність і мету застосування основних методів наукового дослідження;
- розкрити змістовні та формальні положення освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»;
- надати характеристику магістерській дисертації як самостійній науково-дослідницькій роботі, яка виконує кваліфікаційну функцію.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<ul style="list-style-type: none">• володіти філософською, загальнонауковою конкретною науковою методологією наукових досліджень;• визначити та застосовувати в процесі дослідження комплекс найраціональніших наукових підходів і методів як інструментарію здобуття нового наукового знання;• здатність до інтелектуальної творчості, раціоналізації та інтенсифікації розумової праці, управління психологічними засадами праці вченого;• здатність до розробки та управління інноваційними науковими проектами, відповідальність за прийняття виважених рішень у непередбачуваних умовах.	<ul style="list-style-type: none">• здатність класифікувати підходи і методи наукового пізнання, розрізняти теоретичні та емпіричні, кількісні та якісні методи наукових досліджень, розуміти сутності їх евристичного потенціалу;• знати сутність і пізнавальні можливості системного, соціокомунікативного, культурологічного, історико-генетичного, інформаційного, аксіологічного, семіотичного, синергійного, герменевтичного, компаративного та ін методологічних підходів і методів;• знати принципи наукової організації праці, уміння ефективно розподіляти час, організувати та самоорганізуватися щодо продуктивної та результативної дослідницької діяльності, ефективної підтримки формальної та неформальної наукової комунікації;• володіти навичками критичного мислення та аргументованої саморефлексії, управління особистісним розвитком з високим рівнем

	відповідальності, знання стандартів наукової етики, доброчесності, уміння працювати в команді, науковому колективі та забезпечувати ефективну колективну співпрацю.
--	---

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність, мету і завдання науково-пошукової діяльності;
- типологію наукової комунікації і її основні компоненти;
- основні рівні підготовки і атестації наукових та науково-педагогічних кадрів;
- особливості психології і технологій наукової творчості;
- сутність загальної методології наукової творчості;
- типологію методологічних засад наукової творчості;
- методи і техніки наукового дослідження;
- кваліфікаційні вимоги до магістерської дисертації;
- структуру і зміст магістерської дисертації;
- специфіку наукового дослідження сучасної медіасфери;
- основні етапи роботи над магістерською дисертацією;
- методика підготовки наукових публікацій та доповідей.

уміти:

- самостійно та вільно орієнтуватися в особливостях сучасного наукового дискурсу;
- організувати власний робочий час для науково-дослідницької діяльності;
- користуватися технологіями наукової творчості і наукової комунікації;
- самостійно та вільно орієнтуватися у вимогах до освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»;
- обґрунтовувати методологічні та методичні засади власної магістерської дисертації;
- самостійно підготувати кілька наукових публікацій та наукових доповідей;
- працювати в студентському науковому товаристві факультету і випускової кафедри.

Набути навички:

- володіння ділового та наукового спілкування;
- співробітництва з науковими осередками випускових кафедр факультету та вузу;
- використання методів наукового дослідження при підготовці магістерської дисертації;
- публічної презентації результатів наукового дослідження; публічного захисту магістерської дисертаційної роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СПЕЦИФІКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Вступ.

Тема 2. Наукова комунікація.

Тема 3. Підготовка і атестація наукових і науково-педагогічних кадрів.

Тема 4. Психологія і технологія наукової творчості.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИКА НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ

- Тема 5. Методологія дослідження.
 Тема 6. Фундаментальна методологія.
 Тема 7. Загальнонаукова методологія.
 Тема 8. Конкретнонаукова методологія.
 Тема 9. Методи і техніка дослідження.
 Тема 10. Магістерська дисертація як кваліфікаційне дослідження.
 Тема 11. Методика підготовки наукової публікації і наукової доповіді.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	лекц.	сем.	самост. р.
1	2	3	4	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СПЕЦИФІКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ				
Тема 1. Вступ				
Тема 2. Наукова комунікація	8	2		6
Тема 3. Підготовка і атестація наукових і науково-педагогічних кадрів	10	2	2	6
Тема 4. Психологія і технологія наукової творчості	14	2	4	8
Разом за змістовим модулем 1	32	6	6	20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИКА НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ				
Тема 5. Методологія дослідження	10	2	2	6
Тема 6. Фундаментальна методологія	8	2		6
Тема 7. Загальнонаукова методологія	8	2	2	4
Тема 8. Конкретно-наукова методологія	4	2		2
Тема 9. Методи і техніка дослідження	4	2		2
Тема 10. Магістерська дисертація як кваліфікаційне дослідження	12	2	2	8
Тема 11. Методика підготовки наукової публікації і наукової доповіді	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем 2	58	14	8	36
Усього годин	90	20	14	56

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Система підготовки наукових кадрів в Україні	2
2	Наукова школа як основа виховання творчої особистості	2
3	Психологічні засади наукової творчості	2
4	Проблеми класифікації дослідницьких методів	2
5	Системний підхід та його різновиди	2
6	Методика підготовки та захисту магістерської дисертації	2
7	Мультимедійна презентація наукової доповіді	2
	Разом	14

6. Теми практичних занять

Не передбачено

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука як сфера діяльності	6
2	Сучасні форми і засоби наукової комунікації	6
3	Правовий статус суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності	4
4	Психологічні фактори, що впливають на творчість науковця	4
5	Структура методології наукового дослідження	6
6	Діалектичні принципи в роботах відомих філософів	2
7	Застосування загальнонаукової методології в дослідженнях проблем книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства	4
8	Особливості конкретнонаукової методології	4
9	Спеціальні методи у соціогуманітарному дослідженні	4
10	Оформлення вступу до магістерської роботи	8
11	Підготовка наукової публікації за темою магістерської роботи	8
	Разом	56

9. Індивідуальні заняття

Не передбачено

10. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються у процесі лекційних занять:

- розкриття теми з елементами пояснення;
- тема-бесіда;
- тема-дискусія;
- ілюстрація наочних матеріалів;
- пояснення;
- складання блок-схем;
- складання порівняльних таблиць;

Методи навчання, що використовуються під час семінарських занять:

- робота з текстом підручника (конспектування, анотування, реферування, цитування тощо);
- виступи з рефератами, мультимедійними презентаціями;
- написання есе;
- самостійна робота.

11. Методи контролю

Підсумковий контроль. Для контролю засвоєння дисципліни навчальним планом передбачений іспит. Проведення підсумкової атестації і отримання на ній позитивної оцінки включає: а) рубіжні етапи контролю у формі усного опитування, б) аналітичний огляд текстів наукових публікацій, в) виконання завдань самостійної роботи, г) підготовки матеріалів до магістерської дисертації, а також підсумкової наукової конференції.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1 (поточне тестування)			Модуль 2 (поточне тестування)			Модуль 3 (поточне тестування)			іспит
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
T1	T2	Реф.	T3	T4	Тест	T5	T6	T7	
10	10	5	10	5	10	10	10	10	20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

№ з/п	Найменування методичних матеріалів	Рік видання	Наявність в бібл. примірн.	Ел. варіант	Код
1.	Організація та методика науково-дослідницької діяльності : прогр. курсу для студ. вищ. навч. закл. / Харків. держ. акад. культури, Каф. документознавства ; [уклад. : В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко]. — Харків : ХДАК, 1999. — 11 с.	1999	54	+	
2.	Шейко, В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. — 7-е вид., стер. — К. : Знання, 2011. — 310 с.	2011	30		
3.	Шейко, В. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посібник / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький, Н. М. Кушнарєнко ; М-во освіти і науки України, Харків. держ. акад. культури, Ін-т культурології Нац. акад. мистецтв України. — Харків : ХДАК, 2016. — 329 с.	2016	32		

14. Рекомендована література Базова

- 1.Борикова Л. В. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу : учеб. пособие / Л. В. Борикова, Н. А. Виноградова. – М. : Изд. центр «Академия», 2000. – 124 с.
- 2.Бордовская Н. В. Педагогические условия эффективности исследовательской деятельности студентов / Н. В. Бордовская // Педагогика. — 2013. — № 9. — С. 70-77.
- 3.Варганова Г.В. Кейс-стадиc как метод научного исследования / Г.В. Варганова // Библиосфера. – 2006. – № 2. – С. 36-42.
- 4.Гаврилюк Л. Форми та методи науково-дослідницької діяльності студентів засобами іноземної мови та їх вплив на навчально-виховний процес / Людмила Гаврилюк // Новий колегіум. — 2010. — № 3. — С. 33-37.
- 5.Готлиб А. Введение в социологическое исследование : качественный и количественный подходы, методология. Исследовательская практика : учеб. пособие для вузов / А. Готлиб. – М. : Флинта, 2005. – 384 с.
- 6.Даценко В. В. Организация научно-исследовательской работы студентов в техническом вузе (Украина) / В. В. Даценко // Педагогика. — 2013. — № 5. — С. 101-105. — Библиогр.: 6 назв. — [Ч/З]
- 7.Дьяченко Н. В. НИРС в вузах культуры / Н. В. Дьяченко, Н. Н. Кушнаренко // Вестник высшей школы. — 1987. — № 8. — С. 52-54.
- 8.Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила: ДСТУ 3582-97. – Введ. 01.07.98. – К. Держстандарт України, 1998. – 16 с.
- 9.Коломієць С. С. Науково-дослідна робота як засіб розвитку творчого потенціалу особистості студента / С. С. Коломієць, Я. Г. Тікан // Педагогіка і психологія. — 2016. — № 2. — С. 30-36.
10. Костанда М. В. Роль синергетичних впливів у науково-дослідницькій роботі студентів / М. В. Костанда, Є. Б. Щербина // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харк. держ. акад. культури ; [редкол.: В. М. Шейко (відп. ред.) та ін.]; за заг. ред. В. М. Шейка. — Х., 2014. — Вип. 42. — С. 265-269. —
11. Лебедева О. В. Проектирование и организация исследовательской деятельности учащихся в учебном процессе / О. В. Лебедева, И. В. Гребенев // Педагогика. — 2013. — № 8. — С. 52-58. — Библиогр.: 11 назв. — [Ч/З]
12. Назаркевич Л. Й. Магістратура - шлях до підвищення кваліфікації бібліотечно-інформаційних кадрів / Л. Й. Назаркевич // Розвиток бібліотечної науки, освіти, професії в умовах інформатизації суспільства : тези міжнар. наук.-практ. конф. / М-во культури і туризму України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Ін-т культури, Каф. книгознавства і бібліотекознавства ; [уклад.: Л. Г. Петрова, К. І. Тишкевич]. — Київ, 2007. — С. 114-116.
13. Рузавин Г. И. Методология научного исследования : учеб. пособие для студентов вузов / Г. И. Рузавин. – М. ООО «Изд-во ЮНИТИ-ДАНА», 1999. – 317 с.
14. Синергетическая парадигма. Многообразие поисков и подходов / Отв. ред. В. И. Аршинов, В. Г. Буданов, В. Э. Войцехович. — М. : Прогресс-Традиция, 2000. — 563 с.
15. Системный подход в современной науке. . — М. : Прогресс-Традиция, 2004. — 563 с.
16. Солоіденко Г. Науково-дослідницька робота бібліотек: напрями, пріоритети, ефективність / Галина Солоіденко // Вісн. Кн. палати. — 2011. — № 11. — С. 12-17.
17. Справочник научного работника. – К. : Наук. думка, 1989. – 328 с.
18. Фаренік С. А. Логіка і методологія наукового дослідження / С. А. Фаренік. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 340 с.
19. Черних В. Формування науково-дослідницької роботи студентів НФаУ в умовах входження України до європейського освітнього простору / Валентин Черних // Новий колегіум. — 2014. — № 2. — С. 3-6.
20. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнаренко. – К. : Знання, 2006. – 296 с.
21. Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки // Мир библиографии. – 2002. – № 1-4. – С. 3-9.

Допоміжна

22. Бебик В.М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка публік рилейшнз : монографія. – К. : МАУП, 2005. – 440 с.
23. Дышлевый П.С. Методологическое знание и метод / П.С. Дышлевый // Теория и метод. – М., 1987. – С. 140-163.
24. Засурский Я.Н. Теория коммуникаций в контексте новых технологий // Вестник МГУ. Сер. 10 Журналистика. – 2006. - № 3. – С. 3-7.
25. Иениш Е. В. Библиографический поиск в научной работе: справочное пособие-путеводитель / Е.В. Иениш. – М.: Книга, 1982. – 247 с.
26. Ільганаєва В. Інформація та знання в соціально-комунікаційних процесах / В. Ільганаєва // Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації. – 2009. – № 2. – С. 149-153.
27. Краевский В.В. Методология научного исследования : пособие для студентов и аспирантов вузов и университетов / В.В. Краевский. – СПб. : СПбГУП, 2001. – 148 с.
28. Поппер К. Логика научного исследования / К. Поппер. – М. : Республика, 2005. – 447 с.
29. Рузавин Г.И. Методология научного исследования : учеб. пособие для вузов / Г.И. Рузавин. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 318 с.
30. Соколов А.В. Социальные коммуникации : учебно-методическое пособие / А.В. Соколов. — М. : ИПО Профиздат, 2001. 224 с.
31. Соловьев В. И. Составление и редактирование рефератов. Вопросы теории и практики / В. И. Соловьев. – М. : Книга, 1975. – 104 с.
32. Шалак В.И. Современный контент-анализ. Приложение в области психологии, социологии, культурологии, экономики, рекламы / В.И. Шалак. – М. Омега-Л, 2004. – 272 с.
33. Шейко В. М. Історія культури та цивілізації в синергетичній парадигмі / В. М. Шейко // Вісн. Харк. держ. акад. культури. - 2001. - Вип. 8. -С. 4-20.
34. Юдин Э.Г. Методология науки. Системность. Деятельность / Э.Г. Юдин. – М. : Эдиторнал, 1997. – 118 с.
28. Ядов В. С. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В. С. Ядов. – М. : Добросвет, 2000. – 596 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Мотивы научного познания [Электронный ресурс]. .– Режим доступа: <http://www.imperativ.narod.ru/bib/manifesto5.html>.
2. Самсонова О.О. Роль мотивації у процесі управління науково-дослідною діяльністю студентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/15/samsonova.php>
3. Этика - эстетика. Психология творчества [Электронный ресурс]. . – Режим доступа: <http://5ballov.qip.ru/referats/preview/19095/2/?referat-etika-estetika-psihologiya-tvorchestva>.
4. Эйнштейн. А. Мотивы научного исследования [Электронный ресурс]. . – Режим доступа: http://rusnauka.narod.ru/lib/einstein_a/motiv_nauki.htm.
5. Наукова періодика України <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
6. Україніка наукова <http://www.nbuv.gov.ua/node/512>